

KONFERENSIYALAR COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

**III RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYASI**

**YANGI DAVR ILM-
FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA
VA YECHIMLAR**

FEVRAL, 2026

ISSN 3093-8791

ELEKTRON NASHR:

<https://konferensiyalar.com>

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

**III RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYASI MATERIALLARI**

2026-yil, fevral

TOSHKENT-2026

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
III Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 3-son (fevral, 2026-yil).– 121 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 12-fevral

Mas'ul muharrir:
Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur to'plamda "Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar" mavzusidagi III Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari jamlangan. Nashrda respublikaning turli oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlari va amaliyotchi mutaxassislari tomonidan tayyorlangan maqolalar o'rin olgan bo'lib, ular ijtimoiy-gumanitar, tabiiy, texnik va yuridik fanlarning dolzarb muammolari va ularning innovatsion yechimlariga bag'ishlangan.

Ushbu nashr ilmiy izlanuvchilar, oliy ta'lim o'qituvchilari, doktorantlar va soha mutaxassislari uchun foydali qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsion yondashuv, zamonaviy fan, fanlararo integratsiya, ilmiy-tadqiqot, nazariya va amaliyot, ilmiy hamkorlik.

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2026-yil

© Mualliflar jamoasi, 2026-yil

MUNDARIJA

TEXNIKA FANLARI

Nazirov Sardor

BIR MAVSUMDA BUG'DOY VA PAXTA YETISHTIRISHNI TA'MINLAYDIGAN
ELEKTROTEXNOLOGIYANING IQTISODIY SAMARADORLIGI 5-8

QISHLOQ XO'JALIGI FANLARI

Yodgorov Normumin, Amirqulova Nigora

INDIGOFERANING SUG'ORISH MUDDATLARI VA MEYORLARI 9-12

TARIX FANLARI

Omonova Sarvinoz, Baratova Gulzoda

ABU UBAYDA IBN al-JARROHNING TIBBIYOT TARIXIDAGI O'RNI VA ILMIY MEROSI 13-15

IQTISODIYOT FANLAR

Mengniyozov Anvar

JAHONDA RAQAMLI BANK XIZMATLARINING EVOLYUTSIYASI 16-20

FALSAFA FANLARI

Nabiyev Sherzodjon

KIBERAGRESSIYA FENOMENI VA YOSHLAR AXLOQIY-MA'NAVIY QADRIYATLARI 21-26

FILOLOGIYA FANLARI

Nasriyev Nurullo

ZAMONAVIY XALQARO AXBOROT BOZORIDA MEDIABIZNES TUSHUNCHASINING
AHAMIYATI 27-28

YURIDIK FANLAR

Xursanov Shamsiddin

XALQARO TIJORAT ARBITRAJIDA SHARIAT OMILI 29-33

PEDAGOGIKA FANLARI

Sodiqova Gulnora

ISH BERUVCHILAR ISHTIROKIDAGI KASBIY TA'LIM DASTURLARINI RAQAMLI
TRANSFORMATSIYA QILISH 34-39

Ganiyev Elyorbek

TALABALARDA QONUNIY BILIMLARNI AMALIYOTGA TADBIQ ETISH METODIKASI 40-45

Xabibullayev Alimardon

TALABALAR MOBILIGINI RIVOJLANTIRISHDA QO'SHMA TA'LIMNING INSTITUTSIONAL
BOSHQARUV MEXANIZMLARI (RIVOJLANGAN DAVLATLAR TAJRIBASI ASOSIDA) 46-51

Nigmatova Nozimaxon

OLIY TA'LIMDA INGLIZ TILINI O'QITISHDA GENERATIV SUN'IY INTELLEKT
TEXNOLOGIYALARINI INTEGRATSIYALASH METODIKASINING NAZARIY ASOSLARINI
TAKOMILLASHTIRISH 52-54

Abdullayeva Asila

TARIXIY VA FALSAFIY BILIMLARNI BIRLASHTIRISH ORQALI OLIY TA'LIMDA
INNOVATSION PEDAGOGIK METODLARNI TATBIQ ETISH 55-60

Ergasheva Nigora

PEDAGOGIK HAMKORLIK ASOSIDA BO'LAJAK BOSHLANG'ICH TA'LIM
O'QITUVCHILARINING METODIK KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING
ILMIY-NAZARIY ASOSLARI 61-64

G'ofurova Barnoxon

OLIY TA'LIM TIZIMIDA TALABALARNING KONSEPTUAL FIKRLASH KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHGA XIZMAT QILUVCHI METODIK SHART-SHAROITLAR 65-68

Shamsiddinova Durdona

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA O'QUVCHILARNING O'QILGAN MATNNI TUSHUNISH KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISHDA METAKOGNITIV O'QITISH USULLARINING SAMARADORLIGI 69-71

Yuldasheva Maftuna

PEDAGOGIK KOMMUNIKATSIYA VA PSIXOLOGIK TA'SIR USULLARINI O'RGATISH: NAZARIY VA AMALIY YONDASHUVLAR 72-77

Butayev Norbek

KASBIY KOMPETENTLIKNI SHAKLLANTIRISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK YONDASHUVLARNING DIDAKTIK IMKONIYATLARI 78-80

Rajapov Sulaymon

ESP (ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES) ASOSIDA MULOQOT KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI 81-84

Samandarova Nargiza

KOMPETENSIYAVIY YONDASHUV DOIRASIDA IQTISODCHILARNING KASBIY NUTQ TAYYORGARLIGINI TAKOMILASHTIRISH 85-87

Sobirov Qobuljon

BOSHQARUV KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISHDA INTEGRATSIYALASHGAN PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING ROLI 88-93

Raxmanova Nigora

ZAMONAVIY KOMPETENSIYAVIY YONDASHUV VA AN'ANAVIY SHOGIRDLIK TIZIMINING UYG'UNLIGI 94-99

Xalberdiyev Ziyodilla

TA'LIM MENEJMENTIDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI 100-102

Kamolov Baxtiyor

EKOLOGIK TARBIYA VA TURIZM FANLARI INTEGRATSIYASI ORQALI TALABALAR MADANIY-MA'NAVIY DUNYOQARASHINI SHAKLLANTIRISH 103-108

TIBBIYOT FANLARI

Сайдуллаева Мукаддам, Абдукадирова Лазиза

ЛАТИНСКИЕ И ГРЕЧЕСКИЕ ИСТОКИ МЕДИЦИНСКИХ ЭМБЛЕМ И ИХ РОЛЬ В СОВРЕМЕННОЙ МЕДИЦИНЕ 109-115

SIYOSIY FANLAR

Уразбаев Абатбай

ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ УЧАСТИЯ ГРАЖДАН В ОБЕСПЕЧЕНИИ ОБЩЕСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ: ГЛОБАЛЬНЫЙ ОПЫТ И ПЕРСПЕКТИВЫ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН 116-120

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA O'QUVCHILARNING O'QILGAN MATNNI TUSHUNISH KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISHDA METAKOGNITIV O'QITISH USULLARINING SAMARADORLIGI

Shamsiddinova Durdona Zavqiddin qizi

Navoiy Davlat Universiteti

Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi

(boshlang'ich ta'lim)yo'nalishi birinchi bosqich magistri

Annotatsiya. Boshlang'ich ta'lim bosqichida o'quvchilarning o'qilgan matnni tushunish ko'nikmalarini shakllantirish jarayonida metakognitiv o'qitish usullarining samaradorligini chuqur tahlil qilish, ta'lim samaradorligi hamda natijadorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur yo'nalishda olib borilayotgan ilmiy-metodik tadqiqotlar shuni ko'rsatmoqdaki, o'quvchining o'qilgan matnni idrok etish, yodda saqlash, undagi asosiy g'oyani ajratish, ma'lumotlarni umumlashtira olish hamda ularni tahlil qila olish kabi kompetensiyalari aynan metakognitiv yondashuvga asoslangan ta'lim jarayonida yanada rivojlanadi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, o'quvchilar, o'qilgan matnni tushunish, metakognitiv o'qitish usullari, samaradorlik, ta'limda innovatsion yondashuv, o'qish ko'nikmalari, analitik fikrlash, ta'lim samaradorligi, kompetensiya.

EFFECTIVENESS OF METACOGNITIVE TEACHING METHODS IN FORMING STUDENTS' READING COMPREHENSION SKILLS IN PRIMARY EDUCATION

Shamsiddinova Durdona Zavqiddin qizi

Navoi State University

Master's degree in Theory and Methodology of Education and Training

(Primary Education)

Annotation. In-depth analysis of the effectiveness of metacognitive teaching methods in the process of forming students' reading comprehension skills at the primary education stage is of great importance in increasing the efficiency and effectiveness of education. Scientific and methodological research conducted in this area shows that the student's competencies such as perceiving, remembering, distinguishing the main idea in the text, generalizing information and analyzing it are further developed in the educational process based on the metacognitive approach.

Keywords: primary education, students, reading comprehension, metacognitive teaching methods, effectiveness, innovative approaches to education, reading skills, analytical thinking, educational effectiveness, competence.

DOI: <https://doi.org/10.47390/ydif-y2026v2i3/n15>

Kirish

Yangi pedagogik metodikalar o'qituvchiga o'quvchi faoliyatini nazorat qilish emas, balki uni o'z bilim olishini boshqarishga, o'z-o'zini baholashiga, o'z bilim darajasini tahlil qilishi va aniqliklar kiritishiga yo'naltirishni taklif etadi. Bu jihatdan qaralganda metakognitiv o'qitish usullari boshlang'ich ta'lim maktablarida o'quvchilar ongining faolligini oshirish, bilimlarni puxta egallash, yangi bilimni ongli tarzda o'zlashtirish jarayonlarini ta'minlashga xizmat qiladi. O'qitishning mazkur usullarida asosiy e'tibor o'quvchining o'qish jarayonini nazorat qilishiga, o'zining bilim olishini davom ettirish va rivojlantirish sohasida tashkil etilganligi bilan alohida ajralib turadi. Ta'kidlash joizki, boshlang'ich ta'limda o'quvchilarda o'qilgan matnni tushunish,

asosiy mazmunini idrok etish, muhim tafsilotlarni aniqlash, matn bo'yicha savollar yarata olish, tanqidiy yondashuvni shakllantirish kabi ko'nikmalar ham zamonaviy ta'limda yuksak qadriyatga aylanmoqda. Mazkur ko'nikmalarni rivojlantirish uchun esa faqat an'anaviy yondashuvlar emas, balki metakognitiv yondashuvlar va ularning elementlari keng tatbiq etilmoqda. Bu borada ta'lim jarayonida turli metakognitiv o'qitish usullaridan tizimli va maqsadli foydalanish o'quvchini faol ishtirokchi, mustaqil bilim oluvchi hamda o'z faoliyatini boshqarishga qodir shaxs sifatida shakllanishiga zamin yaratadi. [1]

O'quvchilarni o'qilgan matnni chuqur idrok etishga yo'naltirish uchun metakognitiv o'qitish usullarida asosan bir nechta asosiy bosqichlardan foydalaniladi. Bunday bosqichlarga o'qishdan avvalgi taxminlarni ilgari surish, o'qish jarayonida tushunmagan joylarga izoh topish, o'qib bo'lgach matn mazmunini tahlil qilish va asosiy g'oyani ajratib ko'rish hamda mustaqil xulosalar chiqarish kiradi. Dastlabki bosqichlarda o'quvchi o'qiladigan matn haqida o'z taxminlarini bildiradi va bu orqali matn mazmunini oldindan anglashga harakat qiladi. Bu bosqich o'quvchilarda matnga nisbatan qiziqish uyg'otadi va kognitiv jarayonlarni faollashtiradi. Keyingi bosqichda o'quvchi matnni o'qish davomida o'zining tushunmagan, noaniq bo'lgan joylarini aniqlaydi. Mazkur bosqichda metakognitiv strategiyalarning ahamiyati undan iboratki, o'quvchi turli mulohazalar orqali, ba'zan bo'shliqlarni to'ldirish, savollar berish, asosiy va ikkinchi darajali fikrlarni farqlash orqali o'zining o'qish jarayonini o'zi boshqaradi. Bu esa o'z-o'zini rivojlantirish, xatolarni anglash va to'g'rilash hamda mustaqil bilim olishning mustahkamlanishiga olib keladi. [2]

Metakognitiv o'qitish usullarining samaradorligi ularni o'quvchilar o'zlashtirayotgan bilimlarni chuqur anglab olishiga xizmat qilishi bilan ham aniqlanadi. Ushbu metodlarni qo'llash natijasida o'quvchilar o'qish davomida yoki o'qib bo'lganidan so'ng o'z-o'ziga savollar beradi, o'z bilim holatini tekshiradi, noaniqlik yuzaga kelsa, uni bartaraf etishga harakat qiladi. O'zida mavjud bilim va ko'nikmalarni takomillashtirishga intiladi, yangi bilimni avvalgi bilimlari bilan taqqoslab, mantiqiy bog'liqliklarni o'rnatadi. Buning natijasida, o'quvchilar matn bazasidagi bilimlarni chuqur tahlil qiladi va mustaqilishga qadam qo'ya boshlaydi. Metakognitiv o'qitish usullarini tizimli va puxta joriy qilishda o'qituvchi faoliyatining ahamiyati beqiyosdir.[3]

Ta'lim jarayonida metakognitiv usullarning samarali tashkil qilinishi, har bir o'quvchi uchun individual yondashishni, har bir o'quvchi ehtiyojiga mos strategiyalar ishlab chiqishni ham nazarda tutadi. O'qituvchi har o'quvchining shaxsiy intellektual salohiyati, idrok qilish tezligi, bilimga bo'lgan qiziqishi va mustaqil fikrlash darajasiga e'tibor qaratadi. Bu esa, o'z navbatida, har bir o'quvchining o'qish faoliyatini natijali tashkil etishga yordam beradi.

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich ta'limda o'quvchilarning o'qilgan matnni tushunish ko'nikmalarini shakllantirishda metakognitiv o'qitish usullaridan foydalanish zamonaviy pedagogikaning muhim talablaridan biri bo'lib qolmoqda. Mazkur usullarni tizimli tatbiq qilish natijasida o'quvchilarda chuqur bilim olish, mustaqil fikrlash, o'z bilim holatini tahlil qilish, matnga ijodiy va tanqidiy yondashish, axborotni o'zlashtirish, tahlil qilish va umumlashtirish, hayotiy muammolarni hal etish, anglash va mustahkamlash kabi ko'nikmalar barqaror shakllanadi. Ta'lim samaradorligi oshadi, o'quvchilar bilim olishga, o'qishga, yangilik izlashga va hayotga faolroq kirishadi. Shu sababli, boshlang'ich ta'limda metakognitiv yondashuv asosidagi o'qitish strategiyalari va usullarini keng va maqsadli qo'llash kelajak avlodlarni

mustaqil, tafakkur egasi, bilim olishga oshno hamda jamiyatga munosib shaxs sifatida shakllantirishda muhim omilga aylanadi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Abdukodirova, Z. (2018). "Boshlang'ich ta'limda metakognitiv strategiyalarning o'quvchilar muvaffaqiyatiga ta'siri". Ta'lim va Innovatsiyalar, 3(2), 57-62.
2. Abdurahmonova, L. (2019). "Boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'qish kompetensiyasini rivojlantirishda zamonaviy yondashuvlar". O'zbek pedagogikasi, 12(3), 99-105.
3. Asqarova, N. (2017). "Boshlang'ich sinflarda o'qish malakalarini shakllantirish texnologiyalari". Pedagogik mahorat, 1(1), 22-28.
4. G'aniyeva, S. (2019). "Matn ustida ishlashning metakognitiv usullari va ularning samaradorligi". O'zbekiston xalq ta'limi, 6(4), 45-49.
5. Jo'raqulova, M. (2021). "O'quvchilar o'rtasida metakognitiv strategiyalar orqali matnni anglash samaradorligi". Boshlang'ich ta'lim, 5(2), 17-23.
6. Karimova, D. (2020). "O'qish kompetensiyasini rivojlantirishda metakognitiv yondashuvlar". Ta'lim sohasidagi innovatsiyalar, 9(3), 78-83.
7. Madraximova, S. (2022). "Boshlang'ich sinf o'quvchilari tafakkurini rivojlantirishda metakognitiv ko'nikmalar". O'zbekiston xalq ta'limi, 1(4), 12-16.
8. Mirzayeva, M. (2021). "Boshlang'ich ta'limda metakognitiv o'qitish usullari: nazariy va amaliy jihatlar". Ta'lim va taraqqiyot, 4(2), 55-60.

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

III RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI

2026-yil, fevral

Mas'ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
III Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 3-son (fevral, 2026-yil). – 121 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 12-fevral

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Science problems team, 2026-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2026-yil.